

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

SÖYLEMEZ - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 46661/99)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

21 Eylül 2006

İşbu karar AİHS'nin 44§2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli bazı düzeltmelere tabi olabilir.

© T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2008. Bu gayriresmi özet çeviri Dışişleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Dışişleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı'na atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan ve (46661/99) başvuru no'lu davanın nedeni bu ülke vatandaşı olan Mehmet Faysal Söylemez, Mehmet Sena Söylemez ve Mustafa Söylemez'in (başvuranlar) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) Temel İnsan Haklarını güvence altına alan 34. maddesi uyarınca 2 Aralık 1998 tarihinde yapmış olduğu başvurdur.

Başvuranlar, İstanbul Barosu avukatlarından A.R. Dizdar tarafından temsil edilmektedirler.

OLAYLAR

I-OLAYIN KOŞULLARI

Başvuranlar, sırasıyla 1964, 1961 ve 1966 tarihlerinde doğmuşlardır ve Muş'ta ikamet etmektedirler.

A. Olayların başvuranların üçü için de ortak olan seyri

11 Haziran 1996 tarihinde saat 14.00'de polis tarafından düzenlenen tutuklama tutanağı İstanbul, Eskişehir ve Ankara'da gerçekleşen olayların akabinde ateşli silahla cinayet işleme, yaralama ve alıkoyma suçlarından başvuranların aleyhinde soruşturma açıldığını belirtmektedir. Başvuranlar, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından aranmaktaydılar. Başvuranlar, Mehmet Faysal Söylemez ("Faysal"), Mehmet Sena Söylemez ("Sena") ve diğer iki kişi (Fevzi Şahin ve Jandarma Karakol Komutanlığına bağlı jandarma eri Can Koksall) hepsi aynı aracın içindeyken Pozantı (Adana) yolunun çıkışında bir arama ve kimlik kontrolü için İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı altı polis tarafından durdurulmuşlardır. Samih Tosunoğlu adma düzenlenmiş sahte bir kimlik bulunduran Sena adlı başvuran ve Fevzi Şahin arabadan inmişler ve her biri bir polis memuruna ateş etmiştir. Daha sonra, diğer iki yolcu aynı şekilde arabadan çıkmış ve bu kişilerle polis memurları arasında silahlı bir mücadele yaşanmıştır. Mücadele sırasında, iki polis memuru, Sena ve Fevzi Şahin yaralanmışlardır. Arabadaki yolcular silahlar, mermiler ve sahte kimliklerle ele geçirilmişlerdir. Yaralı kişiler Adana Devlet Hastanesi'ne, diğerleri Adana Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesine götürülmüştür.

11 Haziran 1996 tarihli tutanak Faysal'ın sorgusunda silahların Eryaman'da (Ankara) bir dairede bulunduğunu beyan ettiğini belirtmektedir. Adana Emniyet Müdürlüğü polisleri bir araştırmaya başlamaları için Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesindeki meslektaşlarını bu durumundan haberdar etmiştir. Aynı gün saat 14.00'de yapılan araştırma sırasında, polis memurları boş dairede değişik ateşli silahlar, şarjörler ve patlayıcılar ve de Sena adma düzenlenmiş bir ehliyet, Polis Akademisi ve Polis Kolejlere ait sekiz kimlik belgesi ve Mustafa Söylemez ("Mustafa") adma düzenlenen eski bir kimlik bulmuşlardır. Polis memurları orada bunların dışında Türkiye Tabipler Birliği'ne ait bir kimlik belgesi, Sena adına düzenlenmiş bir banka kartı ve Mehmet Söylemez adma düzenlenmiş bir banka kartı bulmuşlardır.

12 Haziran 1996 tarihinde, Adana Emniyet Müdürlüğü, Pozantı Cumhuriyet Başsavcısına, yakalanan Faysal, Sena, Fevzi Şahin ve Can Koksallı başvuranların İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesine teslim edilmeleri gerektiğini ve dava konusu olayların İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı yetkisinde olduğu gerekçesiyle soruşturmanın bu makam, tarafından yapılması gerektiğini bildirmiştir.

12 Haziran 1996 tarihinde, Mustafa Ankara'da yakalanmıştır.

13 Haziran 1996 tarihinde, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün talebi üzerine, Cumhuriyet Savcısı başvuranların gözaltı süresini 24 Haziran 1996 tarihine kadar uzatmıştır.

13 Haziran 1996 tarihinde saat 13.30'da İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı yedi polis memuru tarafından düzenlenen ve Faysal adlı başvuran tarafından imzalanan arama tutanağında Maltepe'de (İstanbul) bir dairede arama yapıldığı belirtilmektedir. Arama sırasında, bir pompalı tüfek, bir üniforma, bir bloknot ve Ömer Çetinsaya'ya ait dokümanlar ele geçirilmiştir.

Aynı günün aynı saatinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı daha önceki aramaya katılan dört polis memuru tarafından daktiloyle yazılan ve Faysal adlı başvuran tarafından imzalanan arama tutanağı bunlara ek olarak "Faysal Söylemez" adlı başvurana ait bir hatıra defteri, bir banka cüzdanı ve Yusuf Söylemez adlı başvurana ait bir pasaport, bir telefon fihristi, Ömer Çetinsaya tarafından imzalanmış boş kağıtlar, "Alaturka" adlı şirkete ilişkin belgeler, 12 Şubat 1996 tarihinde noter huzurunda Ömer Çetinsaya ve Ümit Atay arasında imzalanmış muvakkat devir senedi ve de Kadıköy'de bulunan bir evin krokisi ele geçirildiğini belirtmektedir.

13 Haziran 1996 tarihinde üç polis memuru tarafından hazırlanıp Mustafa adlı başvuran tarafından imzalanan, olayların ve ele geçirilenlerin yeniden düzenlenmesine ilişkin tutanak Mustafa adlı başvuranın kendisine ve kardeşlerine ait silah ve malzeme deposu transferi için Mercedes marka bir araçla Ankara Eryaman semtinde bulunan bir daireye gittiğini beyan ettiğini belirtmektedir. Başvuran aracını Cebeci Cami yanında bırakmıştır. Başvuran silahların bulunduğu daireye beraber gittikleri Nazif Yavuz adlı bir kişiyle karşılaşmıştır. Daireye geldiklerinde, başvuran, polisin içerde olduğunu anlamış ve kaçmıştır. Başvuran silahlı çatışma sonucunda yakalanmıştır. Mustafa aracın kapılarını açmış ve polis, başka şeylerle birlikte, üç adet kalaşnikof tabanca, on adet şarjör ve kalaşnikof tabanca için yüz adet mermi, bir adet el bombası, AA. isimli bir şahıs, Mustafa ve Faysal adlı başvuranlar adına düzenlenmiş kimlikler, Genel Kurmay Başkanlığı tarafından Faysal adlı başvurana verilmiş silah taşıma ruhsatı, Sena adlı başvurana ait bir banka cüzdanı ve Faysal adlı başvurana ait diğer bir banka cüzdanı, tescil edilmiş bir plaka, Faysal adlı başvurana ait bir banka kartı, iki adet eşofman altı, iki adet kot pantolon, üç adet erkek gömleği, üç adet erkek bermudası, pijamalar vs... ele geçirmiştir.

14 Haziran 1996 tarihinde saat 11.00'de Emniyet Müdürlüğüne bağlı polis memurlarınca düzenlenen ve Faysal adlı başvuran tarafından imzalanan arama tutanağında polis memurlarının Faysal adlı başvuran ve suç ortakları tarafından kullanılmış olan ve Ümitköy'de bulunan bir dairede arama yaptıkları belirtilmektedir. Polis memurları orada özellikle ateşli silahlar, bir roket-atar ve roket-atar için malzeme ele geçirmişlerdir.

24 Haziran 1996 tarihinde, İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Faysal, Sena, Fevzi Şahin ve Can Koksall adlı kişilerin cinayet, alıkoyma, çek ve ticaret senedi şeklindeki belgelerin zorla alınması, emtia ve arazi sermayesinin transferi suçlarından yakalandıkları hakkında Cumhuriyet Savcısını bilgilendirmiştir.

26 Haziran 1996 tarihinde saat 11.00'de İstanbul Adli Tıp Kurumunca düzenlenen sağlık raporu Mustafa adlı başvuranın vücudunda hiçbir darp izi bulunmadığını belirtmektedir. Kurum doktoru, Sena adlı başvuranın sağ omzunun altında üzerinde mermi yarası bulunan bir ekimoz ve sağ göğüs kasının yakınında üzerinde bir santimetrelik mermi çıkış izi bulunan a-tipik bir yara teşhis etmiştir. Kurum doktoru, 11 Haziran 1996 tarihinde Samih Tosunoğlu adına Balcı Hastanesi tarafından düzenlenen ve Sena'nın vücudunda tespit edilen yara izlerine uyan sağlık raporunu göz önüne almıştır.

26 Haziran 1996 tarihinde, Sena adlı başvuran İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı tarafından dinlenmiştir. Başvuran, Pozantı'da (Adana) meydana gelen silahlı çatışma sırasında yaralandığını, Adana Hastanesi'nde tedavi gördüğünü ve gözlerini bağlayan polis memurlarınca sorgulanmak için bu hastaneden çıkarıldığını beyan etmiştir. Başvuran, ifade vermediği halde polis memurlarının kendisinin okuyamadığı bir ifade hazırladıklarını iddia etmektedir. Başvuran, polis memurlarının kendisini bu ifadeyi imzalamaya zorlamak için elini tuttuklarını iddia etmektedir. Başvuran, gözaltı sırasındaki beyanına itiraz etmektedir. Başvuran, bunun dışında, Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 2 Nisan 1994 tarihinde gerçekleşen üç kişinin öldürülmesi olayı için yargılandığını ve Antalya yakınında saklanmak istediğini beyan etmiştir. Başvuran, polis memurlarına ateş etmediğini eklemektedir ve kendisine isnat edilen suçlamaları reddetmektedir.

Aynı gün, Cumhuriyet Savcısı, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi hâkiminden Mustafa ve Sena adlı başvuranların tutuklu yargılanmasına karar vermesini talep etmiştir.

26 Haziran 1996 tarihinde, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi hâkimi, Mustafa ve Sena adlı başvuranları dinlemiştir. Mustafa adlı başvuran kendisine yöneltilen suçlamaları reddetmiş, Çetinsaya ve Pişkinbaş cinayetlerine karışmadığını beyan etmiştir. Başvuran, Cumhuriyet Savcısı önünde verdiği ifadeyi ve 17 Haziran 1996 tarihinde Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde verdiği ifadeyi, kendisinin gözleri bantlıyken ve ifadesini okumamışken polis memurlarını kendisini bu ifadeyi imzalamaya zorladıkları için kabul etmiştir. Sena adlı başvuran, Pozantı'da yakalandığını ve silahlı çatışma sırasında, mermiyle sağ kolundan, sağ omzundan ve göğsünden yaralandığını beyan etmiştir. Başvuran, 23 Haziran 1996 tarihinde gözaltı sırasında verdiği ifadeyi polis memurlarının kendisini ifadeyi imzalamaya zorlamak için elini tuttukları gerekçesiyle inkâr etmiştir. Hâkim, Mustafa ve Sena adlı başvuranların tutuklu yargılanmalarına karar vermiştir.

22 Kasım 1996 tarihinde, İstanbul Cumhuriyet Savcısı, Ankara Cumhuriyet Savcısından başvurana isnat edilen Ankara'da gerçekleşmiş suçlamalara ilişkin ek bilgi talep etmiştir.

B. Mehmet Faysal Söylemez adlı başvurana göre olaylar

11 Haziran 1996 tarihinde, başvuran, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polis memurlarınca Pozantı'da (Adana) yakalanmıştır.

12 Haziran 1996 tarihinde, saat 15.30'da düzenlenen geçici sağlık raporu başvuranın vücudunda darp veya şiddet izi bulunmadığını belirtmektedir.

13 Haziran 1996 tarihinde, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı Sena ve Faysal adlı başvuruların gözaltı sürelerini 24 Haziran 1996 tarihine kadar uzatmıştır.

13 Haziran 1996 tarihinde, polis memurları başvuran eşliğinde Maltepe'de (İstanbul) bir dairede arama yapmışlardır.

14 Haziran 1996 tarihinde, polis memurları başvuran eşliğinde Ankara'da bir dairede arama yapmışlardır.

23 Haziran 1996 tarihinde, başvuran polise ifade vermiş ve kendisine isnat edilen suçları kabul etmiştir.

Gözaltı sırasında başvurana bir avukat eşlik etmemiştir.

25 Haziran 1996 tarihinde saat 14.10'da düzenlenen sağlık raporu başvuranın vücudunda darp ya da şiddet izi bulunmadığını belirtmektedir.

26 Haziran 1996 tarihinde, başvuran tutuklu yargılanmasına hükmeden hakim tarafından dinlenmiştir. Başvuran kendisine isnat edilen suçları reddetmiş ve Hakan Çetinsaya ile Halil Pişkinbaş adlı kişileri kendisinin öldürmediğini beyan etmiştir. Başvuran Cumhuriyet Savcılığı'nda verdiği ifadeyi kabul etmiştir. Hakim, başvuranın polis önünde verdiği ifadeleri okumuştur. İlgili, bu ifadeleri, gözleri bantlı halde bunları imzaladığını ve işkence gördüğünü vurgulayarak reddetmektedir. Hakim, darp ve şiddet izine rastlanmadığını belirten 25 Haziran 1996 tarihli sağlık raporunu okumuştur. Başvuran söyleyecek bir şeyi olmadığını beyan etmiştir. Başvuran, on altı gün boyunca gözaltında tutulduğunu ve bir zaman sonra işkence izlerinin kaybolduğunu belirtmiştir.

27 Haziran 1996 tarihinde hapisane doktorunca düzenlenen sağlık raporu, Faysal adlı başvuranın vücudunda biri 1x1 cm ebadında sol kolunda, diğeri 2x1 cm ebadında göğsünün sağ tarafında olmak üzere iki eski ekimoz bulunduğunu belirtmektedir (raporun geri kalanı okunmamaktadır).

Başvuran, 18 Ekim 1996 tarihindeki ifadesinde, Cumhuriyet Savcısı'na, 11 Haziran 1996 tarihinde Pozantı'da yakalandığını daha sonra İstanbul'dan gelen polis memurlarınca ifadesinin alındığı, Adana Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldüğünü beyan etmiştir. Başvuran, gözaltı sırasında işkence gördüğünü belirtmektedir. Başvuran, hakarete uğradığını ve Filistin askısı için kullanılan tahtayla dövüldüğünü, cinsel organına ve ayak parmaklarına elektroşok uygulandığını, suyla ıslatılıp buz kalıpları içine konduğunu sonra vücut ısısının normalin altına düşmesini engellemek için tekrar sıcak suyla ıslatıldığını beyan etmektedir. Bunların dışında başvuran, bazen kedisine şırınga batırıldığını belirtmektedir. Daha sonra, başvuran, muayene 1 başlamadan önce beş polis memurunun doktorla anlaştığını ileri sürdüğü Adana Devlet Hastanesi'ne götürülmüştür. Başvuran, doktorun polis memurlarının yanında kendisini muayene etmediğini ama kendisine bir şey olup olmadığını sorduklarını belirtmiştir. Başvuran, polis memurlarının yanında hiçbir şey açıklamadığını söylemektedir. Daha sonra, başvuranın gözleri bantlanmış ve yine yukarıda anlatılanla aynı tarzda işkence gördüğü yer olan İstanbul'a götürülmüştür. Başvuran, bazı belgeleri imzaladığını beyan etmiştir. Daha sonra, başvuran kardeşi Mustafa'nın da tutuklu bulunduğu Ankara'ya götürülmüştür. Burada kendisi ve kardeşi işkence görmüşler ve belgeler imzalamışlardır. Başvuran, İstanbul'da kendisine işkence uygulayan polis memurlarının emniyet Müdürü Refik, bölüm komiseri Şentürk ve Komiser Derya olduklarını beyan etmektedir.

Bu ifadeden soma, 27 Haziran 1996 tarihinde, başvuran, Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından muayene edilmiş ve sağlık taraması için davet aldığı halde, Adli Tıp Kurumu'na gidememiştir.

18 Ekim 1996 tarihinde saat 16.30'a doğru Ümraniye E tipi cezaevinin yönetimi tarafından düzenlenen sağlık raporu başvuranın sağ göğüs bölgesinde muhtemelen eski bir ekimoza bağlı olarak 1x1 cm ebadında bir hiperpigmentasyon ve başvuranın bazen iki kolunda ve ellerinin tersinde sızlamalar olduğunu tespit etmiştir (raporun geri kalanı okunmamaktadır).

Üsküdar Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenen ve dermatolojik incelemeye ilişkin 5 Kasım 1996 tarihli sağlık raporunda özellikle sağ göğüs bölgesinde bulunan 1x1 cm ebadında eski bir ekimoza bağlı olan bir hiperpigmentasyon ve iki kol ve iki elde sızlamalar olduğu tespit edilmiştir. Doktor, başvuranın bir nöroloji merkezinde muayene edilmesini talep etmiştir.

26 Mart 1997 tarihinde, başvuran, içeriğinde kendisine isnat edilen suçları inkar ettiği, masum olduğunu ileri sürdüğü ve gözaltı sırasında işkenceye maruz kaldığını iddia ettiği 23 sayfalık bir belgeyi el yazısıyla yazmıştır.

C. Mehmet Sena Söylemez (Samih Tosunoğlu adıyla yakalanan) adlı başvurana göre olaylar

11 Haziran 1996 tarihinde, saat 2.45'de Balcalı Hastanesi tarafından düzenlenen sağlık raporunda başvuranın vücudunda iki mermi giriş-çıkış yeri bulunduğu belirtilmektedir. Öte yandan, doktor, başvuranın hayatının tehlikede olmadığını belirtmiştir.

11 Haziran 1996 tarihinde polis tarafından hazırlanan tutanakta, çatışma sırasında yaralanan Murat Uzun ve Ziayyettin Ferman adlı polis memurları ile Fevzi Şahin ve Semih Tosunoğlu adlı sanıkların Balcalı Hastanesi Acil Servisine kaldırıldıkları bildirilmektedir.

11 Haziran 1996 tarihinde polis tarafından hazırlanan tutanak, Faysal adlı başvuran kendisiyle beraber Samih Tosunoğlu adıyla yakalanan kişiyi kardeşi gibi tanıttığını belirtmektedir.

12 Haziran 1996 tarihinde saat 11.30'da Adana Emniyet Müdürlüğü polis memurlarınca hazırlanan tutanak, başvuranın bu tutanağı imzalamayı, ifade vermeyi reddettiğini ve masum olduğunu ileri sürdüğünü belirtmektedir.

23 Haziran 1996 tarihinde saat 23.45'te düzenlenen soruşturma tutanağı, başvuranın kardeşiyle birlikte işlettiği barda 1994 yılı Nisan ayında silahlı bir çatışma gerçekleştiğini söylediğini belirtmektedir. Başvuran, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi önünde bir davanın devam ettiğini beyan etmiş ve polis tarafından aranıyor olduğu için, Samih Tosunoğlu adına bir ehliyet düzenlediğini kabul etmiştir.

26 Haziran 1996 tarihinde İstanbul Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenen sağlık raporu başvuranın sol kolunun alçıda olduğunu ve alçının üzerinde sağ omzunun altında mermi giriş izi olan bir ekimoz ve sağ göğüs kasının içinde merminin çıktığı yere denk düşen bir santimetrelilik atipik bir yara olduğunu tespit etmiştir. 11 Haziran tarihinde Çukurova Tıp Fakültesi tarafından yanlış bir isme düzenlenen sağlık raporunun incelenmesi başvuranın muayenesiyle uyumluluk

göstermiştir. Bu rapor, ilgilinin sağlık durumunun orta seviyede olduğunu ve bilincinin yerinde olduğunu belirtmektedir; omuz hizasında mermi giriş çıkışları olduğunu bildirmektedir. Doktor, başvuranın iddia ettiği gibi bir kırık olup olmadığını belirlemek için sağ önkolun röntgenini talep etmiştir.

26 Haziran 1996 tarihinde, başvuran, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi hâkimi tarafından dinlenmiştir. Başvuran, kendisine isnat edilen suçlamaları inkâr etmiş ve masum olduğunu ileri sürmüştür. Başvuran, 23 Haziran 1996 tarihli ifadesini polis memurlarının elini tutarak kendisine zorla bazı belgeler imzalattıkları gerekçesiyle inkar etmiştir. Hâkim, 26 Haziran 1996 tarihli sağlık raporunu okumuş ve başvuran bu konuda söyleyecek hiçbir şeyi olmadığını beyan etmiştir. Hâkim başvuranın tutuklu yargılanmasına karar vermiştir.

Başvuran Ümraniye cezaevinde tutuklu bulunduğu sırada, 23 Kasım 1996 tarihinde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne gönderilen dilekçesinde, aleyhinde hiçbir maddi kanıt olmadığını ve burada bir komplo olduğunu beyan ederek masum olduğunu ileri sürmüş ve tutuksuz yargılanmak üzere salıverilmesini talep etmiştir.

13 Haziran 1997 tarihinde "Rota" Derneği tarafından düzenlenen yazı uzmanlığı raporu 23 Haziran 1996 tarihli ifadenin altına atılan imzanın Sena adlı başvurana ait olmadığını belirtmektedir.

22 Kasım 1999 tarihli yazı uzmanlığı raporu 23 Haziran 1996 tarihli ifadenin altına atılan imzanın Sena adlı başvurana değil Can Koksall'a ait olduğunu belirtmektedir.

2 Ekim 1998 tarihinde "Rota" Derneği tarafından düzenlenen yazı uzmanlığı raporu, 13 Haziran 1997 tarihli raporunun sonucunu teyit etmiştir.

D. Mustafa Söylemez adlı başvurana göre olaylar

7 Haziran 1994 tarihinde, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi Mustafa adlı başvuranın gıyabında yakalama emri çıkarmıştır.

12 Haziran 1996 tarihinde, başvuran yakalanmış ve bu emrin kendisine bildirilmesi için hakim önüne çıkarılmıştır.

14 Haziran 1996 tarihinde, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı başvuranın gözaltı süresini 26 Haziran 1996 tarihine kadar uzatmıştır.

17 Haziran 1996 tarihinde, başvuran polis tarafından dinlenilmiştir.

18 Haziran 1996 tarihinde saat 22.30'da Mustafa, Ankara Adli Tıp Kurumu tarafından incelenmiştir. Sağlık raporu, ilgilinin vücudunda darp ya da şiddet izi bulunmadığını belirtmektedir.

18 Haziran 1996 tarihinde, başvuran, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi hâkimi tarafından dinlenmiştir. Başvuran, diğer söyledikleri yanında kendisinin ve kardeşi Sena'nın Ahmet Çetinsaya'yı öldürmeye çalıştıklarını beyan etmiştir. Bilgen adlı bir kişi deniz kenarında kendisinin yolunu kesmiş ve Faysal buraya Tempra marka bir araçla gelmiştir. Harekete geçecekleri, sırada bir polis arabası yanlarına yaklaşmış ve harekete geçmekten vazgeçmişlerdir. Daha sonra, Ahmet Çetinsaya'nın kardeşini öldürmeye karar vermişlerdir. 20 Nisan 1996 tarihinde, Sena adlı başvuran ve diğer bir suç ortağı ile Nuh Çetinsaya'nın evinin önüne gitmişlerdir. Başvuranlar, gördükleri kişiye ateş etmişler ama daha sonra Nuh Çetinsaya'nın oğlu Hakan Çetinsaya'yı ve H.B. adlı bir kişiyi öldürdüklerini fark etmişlerdir. Daha sonra, Sedat Bucak adlı kişiyi de öldürmeyi planlamışlardır. Başvuranlar, Sedat Bucak'ın ofisinin karşısında bir daire satın almışlardır. Sedat Bucak ofisini taşımış bunun için başvuranlar eylemlerinden vazgeçmişlerdir. Faysal ve Sena adlı kardeşleri yakalandıktan sonra, başvuran Ankara'ya Faysal tarafından kiralanan daireye orada bulunan silahları almak için gitmiştir.

Başvuran, daireye N.Y adlı kişiyle beraber ve bu kişinin arabasıyla gitmiştir. Başvuran ve N.Y, dairenin kapısı açık haldeyken kaçmışlar ama polis tarafından yakalanmışlardır.

19 Haziran 1996 tarihinde, başvuran, Ankara Cumhuriyet Savcısının görüşünün tersine İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne sevk edilmiştir ve 26 Haziran 1996 tarihinde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı önüne çıkarılmıştır.

26 Haziran 1996 tarihinde saat 11.00'de İstanbul Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenen sağlık raporu başvuranın vücudunda hiçbir darp ya da yara izi bulunmadığını belirtmektedir.

26 Haziran 1996 tarihinde, başvuran, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi hâkimi tarafından dinlenmiştir. Başvuran, kendisine isnat edilen özellikle Hakan Çetinsaya ve Halil Pişkinbaş adlı kişilere ilişkin suçlamaları inkâr etmiştir. Başvuran masum olduğunu ileri sürmüştür. Başvuran, Ankara'da gözaltındayken polis tarafından 17 Haziran 1996 tarihinde alınan ifadesini, söz konusu ifadeyi gözleri bantlıyken ve okumadan baskı ve tehdit altında imzaladığını öne sürerek reddetmiştir. Başvuran, 19 Haziran 1996 tarihinde Ankara Cumhuriyet Savcılığı önünde verdiği ifadeyi, söz konusu ifadeyi Ankara Emniyet Müdürlüğü birimlerinde verirken koridorda bekleyen polisin kendisini açık olan kapının arasından tehdit etmiş olduğunu ileri sürerek reddetmiştir. Başvuran sekiz gün daha gözaltında kalması gerektiği için Savcıya hiçbir şey söylememiştir. Hâkim, 26 Haziran 1996 tarihli sağlık raporunu okumuş ve başvuran bu konuda söyleyecek hiçbir şeyi olmadığını beyan etmiştir. Hâkim başvuranın tutuklu yargılanmasına karar vermiştir.

18 Ekim 1996 tarihinde saat 16.50'de Üsküdar Hapishanesi müdürüne hitaben düzenlenen sağlık raporu Mustafa adlı başvuranın sol kolunu dışarı çevirirken biraz zorlandığını ve de özellikle sol kolunun kaslarında güç kaybı olduğunu belirtmiştir. Sağlık raporu, nörolojik muayenede başvuranın bazen kol ve ellerinin arka taraflarında ağrı hissettiğinin tespit edildiğini bildirmiştir.

18 Ekim 1996 tarihinde, başvuran Cumhuriyet Savcısı tarafından dinlenmiştir. Başvuran, ifadesinde 12 Haziran 1996 tarihinde Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nde gözaltına alındığını beyan etmiştir. Başvuran, yedi gün boyunca işkence gördüğünü ve gözlerinin sürekli bantlı kaldığını belirtmiştir. Üçüncü veya dördüncü gün, başvuranın kardeşi Faysal bir hücreye götürülüp yerleştirilmiş, kendisi de içinde bulunan sırsız aynadan kardeşinin maruz kaldığı işkenceleri seyretmeye zorlandığı bitişik hücreye yerleştirilmiştir. Başvuran kardeşinin ayaklarının altına vurulduğunu - falakaya yatırıldığını- daha sonra kolları açık olarak tavana asıldığını ve bu haldeyken kardeşine elektroşok uygulandığını ileri sürmektedir. Başvuran, bunun dışında kendisinin baş aşağı asıldığını ve bu seanslar sırasında da kardeşine hakaret edildiğini belirtmektedir. Başvuran, kendisinin de altı gün boyunca bu şekil muamelelere maruz kaldığını ve her ikisinin de gözleri bantlı haldeyken ifade tutanaklarını imzalamaya zorlandıklarını ileri sürmektedir. Bunun dışında, başvuran gözaltından sorumlu polis memurları hakkında şikâyetle bulunmayı istediğini beyan etmiştir.

6 Kasım 1996 tarihinde, Üsküdar Cumhuriyet Savcısı, ratione loci ilkesi bakımından Mustafa ve Faysal adlı başvurular tarafından, İstanbul, Ankara ve Adana Emniyet Müdürlüğündeki gözaltına alınmalarından sorumlu polis memurları hakkında yapılan şikâyetin soruşturulmasına ilişkin olarak yetkisiz olduğunu ilan etmiştir.

1996 yılı Kasım ayında Üsküdar Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenen sağlık raporu, Mustafa adlı başvuranın omuzlarındaki ezilmelere bağlı olarak ağrı, zorlanmalar ve sol kolunda güç kaybı ve iki kolunun tamamında ağrılar hissettiğini beyan ettiğini belirtmektedir. Doktor, başvuranın bir nöroloji merkezinde incelenmesini talep etmiştir.

11 Aralık 1996 tarihli bir mektupta, başvuran, gözaltı sırasında maruz kaldığı kötü muamelelere yer vermiştir. Başvuran, dövüldüğünü ve hakarete uğradığını, kendisine elektroşok uygulandığını ve falakaya yatırıldığını belirtmiştir.

2 Mayıs 1997 tarihinde, başvuran, Üsküdar Cumhuriyet Savcılığının ratione loci ilkesi bakımından aldığı yetkisizlik kararına İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi aracılığıyla Ankara Ağır Ceza Mahkemesi önünde itiraz etmiştir.

E. Kadıköy İkinci Ağır Ceza Mahkemesi önünde görülen dava

Sena adlı başvuran üzerinde Semih Tosunoğlu adına düzenlenmiş bir kimlikle yakalanmıştır.

23 Haziran 1996 tarihinde, Sena, polis memurları tarafından dinlenmiştir.

26 Haziran 1996 tarihinde, başvuran, İstanbul Cumhuriyet Savcısı tarafından dinlenmiştir. Başvuran, ifadesinde, kendisine isnat edilen suçlamaları reddetmiş ve masum olduğunu ileri sürmüştür.

10 Nisan 1996 tarihinde sunulan bir iddianameyle, Cumhuriyet Savcısı Ahmet Söylemez ve Faysal adlı kişileri, 10 ve 12 Şubat 1996 tarihleri arasında gerçekleştirilen eylemler için ateşli silahları ele geçirip yasadışı yollardan edinmekle suçlamıştır.

22 Nisan 1996 tarihli duruşmada, Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi Faysal adlı kişinin gıyabında tutuklama emri çıkarılmasına karar vermiştir.

Adana Emniyet Müdürlüğü tarafından talep edilen 12 Haziran 1996 tarihli silah uzmanlık raporu, Hakan Çetinsaya ve Halit Pişkin adlı kişilerin öldüğü yerlerde bulunan mermi kovanlarının incelenen silahlara ait olmadığını belirtmektedir.

Ankara Emniyet Müdürlüğü tarafından talep edilen 14 Haziran 1996 tarihli silah uzmanlık raporu, diğer hususların yanı sıra polis tarafından bulunan ve ele geçirilen silahlar, patlayıcılar ve mermi kovanlarının yapısını ve menşeyini belirtmektedir. Söz konusu raporda, beş mermi kovanının Mustafa'ya ait olan Browning marka silaha ait olduğu ve incelenen yedi ateşli silahın Ankara'da yasa dışı cinayetlerde kullanılmış olduğu belirtilmiştir.

Maltepe'de (İstanbul) ele geçirilen ateşli silahlara ilişkin uzmanlık raporu 17 Haziran 1996 tarihinde düzenlenmiştir (rapor okunmamaktadır).

22 Haziran 1996 tarihli silah uzmanlık raporu Hakan Çetinsaya ve Halit Pişkin adlı kişilerin öldüğü yerlerde bulunan mermi kovanlarının Can Köksal'ın silahından çıkmış olduğunu belirtmektedir.

9 Temmuz 1997 tarihinde, Mustafa ve Faysal adlı başvuranlar ele geçirilen silahlara ilişkin uzmanlık raporlarına itiraz etmişlerdir.

7 Ekim 1996 tarihinde sunulan bir iddianameyle, Türk Ceza Kanunu'nun 31, 33, 40 ve 450 § § 4, 5 ve 10 maddelerine ve silah taşımaya ilişkin 6136 sayılı Kanuna dayanarak, Cumhuriyet Savcısı, Sena, Mustafa ve Faysal adlı başvuranları 20 Nisan 1996 tarihinde gerçekleşen olaylarla ilgili olarak cinayetten, ateşli silahları yasadışı yoldan bulundurma, sahte kimlik ve plaka taşımaktan suçlamıştır. Cumhuriyet Savcılığı, Sena adlı başvuranın 11 Haziran tarihinden 26 Haziran 1996 tarihine kadar gözaltında tutulduğunu ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi' önünde bir dizi suçla cinayet suçunu bir arada işlemekten yargılandığını ve Kadıköy Ceza Mahkemesi önünde ateşli silahlarla cinayet işlemekten yargılandığını belirtmiştir. Bununla birlikte, Cumhuriyet Savcılığı Mustafa adlı başvuranın 12 Haziran 1996 tarihinden 26 Haziran 1996 tarihine kadar gözaltında tutulduğunu ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi önünde bir dizi suçla cinayet suçunu bir arada işlemekten ve Kadıköy Ceza Mahkemesi önünde ateşli silahlarla cinayet işlemekten yargılandığını belirtmiştir. Daha sonra, Cumhuriyet Savcılığı,

Faysal adlı başvuranın 11 Haziran 1996 tarihinden 25 Haziran 1996 tarihine kadar gözaltında tutulduğunu ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi önünde bir dizi suçla cinayet suçunu bir arada işlemekten yargılandığını ve Kadıköy Ceza Mahkemesi önünde ateşli silahlarla cinayet işlemekten yargılandığını eklemektedir.

Kadıköy Cumhuriyet Savcılığınca düzenlenmesine hükmedilen 4 Kasım 1997 tarihli silah uzmanlık raporu, diğer hususların yanı sıra, Hakan Çetinsaya adlı kişinin vücudunda bulunan üç mermi kovanının ele geçirilen ateşli silahlardan çekilenlerle benzer olduklarını belirtmektedir. 9 mm çapındaki on yedi mermi kovanı bu silahlardan çekilmemiştir.

7 ve 17 Kasım 1997 tarihlerinde, özellikle Türk Ceza Kanunu'nun 448. maddesine dayanarak, Cumhuriyet Savcılığı, başvuranlar hakkında davanın esasına ilişkin taleplerini sunmuştur.

3 Aralık 1997 tarihinde, özellikle Türk Ceza Kanunu'nun 448. maddesine dayanan Cumhuriyet Savcılığının 7 ve 17 Kasım 1997 tarihli taleplerine cevap olarak başvuranlar bir savunma dilekçesi sunmuşlardır. Faysal adlı başvuran, savunma dilekçesini sunmuş ve bununla birlikte Cumhuriyet Savcılığı'nın 7 Kasım 1997 tarihli tespitlerine cevap vermiştir. Faysal gözaltı sırasında alman ifadelerine ve bu dönemde avukat yardımından faydalanmamış olmasına itiraz etmiştir. Sena adlı başvuran da gözaltı sırasında alınan ifadesine itiraz etmiş ve AİHM'in dikkatini yazı uzmanlık raporuna çekmiştir. Mustafa da gözaltı sırasında alman ifadesine itiraz etmektedir. Üç başvuran tanıkların ifadelerine itiraz etmişler ve bir komploya kurban gittiklerini iddia etmişlerdir. Başvuranlar, yeniden hazırlanan tutanakların düzenleniş tarzından şüphe etmişlerdir; başvuranlar lehte şahitlik yapanların ifadelerini kabul etmişler ve diğer tanıkların ifadelerine itiraz etmişlerdir.

17 Aralık 1997 tarihli bir kararla, Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi Mustafa ve Sena adlı başvuranları otuz yıl süreli ve Faysal'ı yirmi yıl süreli ağır hapis cezasına çarptırılmışlardır. Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi Faysal'ı sahte plaka taşımaya ilişkin suçtan beraat ettirmiştir. Bu nedenlerle, Ağır Ceza Mahkemesi, Hakan Çetinsaya ve Halit Pişkinbaş adlı kişilerin 20 Nisan 1996 tarihinde saat 21.00'e doğru ateşli silahla öldürdüklerini belirtmiştir. Sanıkların kullandığı ve dereye attıkları silahlar bulunamamıştır. Dava sırasında dinlenen lehte ve aleyhte tanıklar uyumsuzluk konusu olayları doğrudan görmüş şahitler değildir.

Sena, Mustafa ve Faysal adlı başvuranlar, savunma dilekçelerinde Halit Pişkinbaş ve Hakan Çetinsaya adlı kişileri öldürdüklerini inkâr etmişlerdir. Başvuranların gözaltı sırasında, Cumhuriyet Savcılığı ve hâkim önünde verdiği ifadelerden ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından iletilen bilgilerden, Faysal ve Sena adlı başvuranların Pozantı'da polisle bir silahlı çatışmanın ardından başka bir sanıkla yakalandıkları; silah ve patlayıcıların ele geçirildiği sonucu çıkmaktadır. Başvuranların ifadelerine göre, sanıkların aile üyelerinden bir kişi Bucak ailesi tarafından öldürülmüş; sanıklar Ahmet Çetinkaya'yı öldürmeye karar vermişler ama başarısız olunca Nuh Çetinsaya'yı öldürmeye karar vermişlerdir. Böylece, 20 Nisan 1996 tarihinde, Nuh Çetinsaya'nın İstanbul'daki evinin önünde, Nuh Çetinsaya'nın oğlu Hakan Çetinsaya ile Halit Pişkinbaş'ı öldürmüşlerdir. Başvuranların hepsi aynı araçta bulunmaktaydılar: Mehmet aracı kullanırken Sena ve Mustafa kurbanlara ateş etmiş, daha sonra başvuranlar Ankara'ya kaçmışlar bu şekilde sanıklar cinayet suçu işlemişlerdir.

Mustafa ve Sena adlı başvuranlara isnat edilen cinayet suçuna ilişkin iddianame Türk Ceza Kanunu'nun 450 § § 4, 5 ve 10 maddelerine dayanarak hazırlanmış olmasına rağmen, davanın konusu olaylarda taammüd, Türk Ceza Kanunu'nun 450 § 5 maddesine uyan ortak bir neden ve kan güderek adam öldürme sözkonusu değildir. Sözkonusu cinayetler kasıtlı adam öldürme suçunu oluşturmaktadır; iki sanık Hakan Çetinsaya cinayetin baş aktörleriydiler. Ağır Ceza Mahkemesi, Mustafa ve Sena adlı başvuranları Türk Ceza Kanunu'nun 448. maddesine dayanarak mahkum etmiştir.

28 Temmuz 1998 tarihinde tebliğ edilen, 2 Temmuz 1998 tarihli bir kararla Yargıtay, itiraz edilen kararı onamıştır.

**F. Kötü muamele etmekle suçlanan polis memurları hakkında İstanbul
Beşinci
Ağır Ceza Mahkemesi önünde görülen dava**

9 Aralık 1996 tarihinde, Faysal adlı başvuran maruz kaldığını iddia ettiği kötü muameleler hakkında İstanbul Cumhuriyet Savcısı önünde gözaltına alınmasından sorumlu polis memurları aleyhinde şikâyetle bulunmuştur.

10 Temmuz 1997 tarihinde sunulan bir iddianameyle, Türk Ceza Kanunu'nun 243. maddesi uyarınca, Cumhuriyet Savcısı, kötü muamelede bulunmak suçundan dava konusu polis memurları aleyhinde dava açmıştır.

26 Ocak 1998 tarihli bir kararla, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, Faysal hakkında 27 Haziran 1996 tarihinde düzenlenen sağlık raporunun Faysal adlı başvuranın şikâyetinde tarif edilen iddiaları ve yaraları teyit ettiğini belirtmektedir. Ağır. Ceza Mahkemesi, suçlanan polis memurlarından başka memurların da başvuruları gözaltı sırasında sorguladıklarını, bunun için de sağlık raporunda belirtilen yaraların sorumlularını belirlemenin mümkün olmadığını belirtmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi suçlanan polis memurlarını yeterli derecede ikna edici ve belirleyici kanıt olmadığı gerekçesiyle beraat ettirmiştir.

24 Haziran 1999 tarihinde, Yargıtay, itiraz edilen kararı onamıştır.

G. Ankara Dokuzuncu Ağır Ceza Mahkemesi önünde görülen dava

18 Haziran 1996 tarihli uzmanlık raporu, 11 ve 13 Haziran 1996 tarihlerinde gerçekleştirilen aramalar sırasında ele geçirilen silah ve patlayıcı maddelerin imha edildiğini belirtmiştir.

22 Ağustos 1994 tarihinde sunulan bir iddianameyle, Cumhuriyet Savcısı başvuruların 1 Nisan 1994 tarihinde saat 1'de işlenen cinayeti işledikleri ve ruhsatsız ateşli silah taşıdıkları gerekçesiyle haklarında suç duyurusunda bulunmuştur.

27 Aralık 1996 tarihinde sunulan bir iddianameyle, Cumhuriyet Savcısı, 1994 yılında, 1995 yılı Ocak ayında, 12 ve 13 Haziran 1996 tarihlerinde ve 14 Ağustos 1996 tarihinde gerçekleşen olaylar hakkında, diğer hususların yanında, şahısları tehdit etmek, görev başındaki polislere ateş açmak, bombalar, yangına sebebiyet veren bombalar ve öldürücü aletler bulundurmak, sahte kimlik taşımak ve ağırlaştırılmış hırsızlık suçuna teşebbüsten başvuranlar aleyhinde başka bir ceza davası açmıştır.

28 Aralık 1998 tarihli bir kararla, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi, Mustafa adlı başvuranı 18 yıl 4 ay süreli ağır hapis cezasına mahkûm etmiştir. Ankara Ağır Ceza Mahkemesi, Sena ve Faysal adlı başvuranları 18 yıl süreli ağır hapis cezasına ve her birini 1 470 000 Türk Lirası para

cezasına mahkûm etmiştir. Ankara Ağır Ceza Mahkemesi diğer suçlar için başvuranları beraat ettirmiştir.

2 Temmuz 1999 tarihli bir kararla, Yargıtay itiraz edilen karar onamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, gözaltı sırasında kötü muamelelere maruz kaldıklarını iddia etmektedirler. Başvuranlar, AİHS'nin 3. maddesine atıfta bulunmaktadır.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

1. Mehmet Sena Söylemez ve Mustafa Söylemez

Mehmet Sena Söylemez adlı başvuran yarasına rağmen tedavi göremeden gözaltına alındığını iddia etmektedir. Başvuran, gözleri bantlı ve elleri kelepçeli olarak İstanbul'a götürüldüğünü ve maddi manevi acı çekmeye maruz bırakıldığını ileri sürmektedir. Mustafa Söylemez ise, gözaltı sırasında kötü muameleyle maruz kaldığını ve gözaltı süresinin amacının yasa dışı yoldan itiraz ettirme olduğunu ileri sürmektedir.

Hükümet, Mehmet Sena adlı başvuranın polisle bir çatışma sonucu yakalandığını ve mermiyle yaralandığını hatırlatmaktadır. Yakalandığı sırada, başvuran üzerinde ateşli silahlar bulunmaktadır. 11 Haziran 1996 tarihli sağlık raporu başvuranın kendisini yakalamak isteyen polis memurlarıyla girdiği mücadeleden sonra oluşan yaralanı bildirilmektedir. İlk sağlık taramasından soma, yaralıya tedavi uygulanmıştır. 26 Haziran 1996 tarihli sağlık raporu, başvuranın vücudunda herhangi bir darp ya da şiddet izi bulunmadığını belirtmektedir. Başvuran, iddialarını sağlık rapora veya tanıkların ifadesi gibi kanıtlarla desteklememektedir. Başvuran, 26 Haziran 1996 tarihinde hâkim önünde verdiği ifadesinde, sağlık raporu hakkında sorgulanmış olmasına rağmen, bu konuda söyleyecek hiçbir şeyi olmadığını beyan etmiş ve raporun içeriğine itiraz etmiştir.

Mustafa Söylemez adlı başvurana gelince, Hükümet, başvuranın yakalanmasından sonra, 18 Haziran 1996 tarihinde, Ankara Adli Tıp Kurumu tarafından incelendiğini ve vücudunda hiçbir darp ya da yara izi saptanmadığını hatırlatmaktadır. 26 Haziran 1996 tarihinde düzenlenen sağlık raporu, önceki sağlık raporunu teyit etmiştir. 26 Haziran 1996 tarihli ifadesinde, bu konuda

sorgulanmasına rağmen, ilgili, sağlık raporu hakkında yapacağı yorum bulunmadığını belirtmiş ve raporun içeriğine itiraz etmemiştir.

AIHM, Sena Söylemez tarafından sunulan 11 Haziran 1996 tarihli sağlık raporunda Sena Söylemez ve Pozantı'da kendisini yakalamaya çalışan polis memurları arasında yaşanan karşılıklı ateş etmede oluşan mermi yaralarına yer verildiğini tespit etmiştir.

Öte yandan, Mustafa Söylemez, AIHS'nin 3. maddesine zıt muamelelere maruz kaldığını ispat edecek sağlık raporu sunmamaktadır. AIHM, başvuranın, tutuklu yargılandığı dönemde vücudunda izler tespit edildiğini bildiren 18 Ekim 1996 tarihli sağlık raporunu sunduğunu vurgulamaktadır. Başvuranın şikâyetlerinin oluşumu göz önüne alınca, AIHM'in bu sağlık raporunun yerindeliği hakkında görüş bildirmesi mümkün değildir.

Bu dikkatli incelemeler göz önünde bulundurulunca, AIHM, kendi değerlendirilmesine sunulan delillerin başvuranların gözaltı sırasında polis memurları tarafından kötü muameleyle maruz bırakıldıklarını ispatlamak için yeterli olmadıkları kanaatindedir. Öte yandan, AIHM, başvuranların yakalanması sırasında kullanılan gücün aşırı veya orantısız olduğunun ispat edilmemiş olduğu kanaatindedir. Bu tespitlerden söz konusu şikâyetlerin kötü temellendirilmiş olduğu ve AIHS'nin 35 § 3 ve 4 maddesi uyarınca reddedilmeleri gerektiği sonucu çıkmaktadır.

2. Mehmet Faysal Söylemez

Hükümet, iç hukuk yollarının kullanılmamasının kabuledilemezlik gerekçesi olduğunu ileri sürerek itirazda bulunmaktadır. Hükümet, ne Mehmet Faysal Söylemez adlı başvuranın ne de temsilcilerinin Cumhuriyet Savcısı önünde böyle bir şikâyetle bulunduklarını ileri sürmektedir.

AIHM, başvuranın ulusal mahkemeler önünde şikâyetlerini AIHS'nin 3. maddesine kapsamında oluşturduğunu tespit etmektedir. Bunun için, söz konusu madde kapsamındaki itirazın reddedilmesi gerekir.

AIHM, tarafların iddialarının bütünü ışığında, bu şikâyetlerin esasa ve hukuka ilişkin başvurunun incelenmesinin bu aşamasında çözülemeyecek ciddi sorular ortaya koyduğu, ama bu şikâyetlerin derinlemesine bir inceleme gerektirdikleri kanaatindedir; bu durumdan, AIHS'nin 35 § 3 maddesi uyarınca, söz konusu şikâyetlerin belirgin olarak kötü temellendirilmiş olduğunun

söylenemeyeceği sonucu çıkmaktadır. Başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi tespit edilmemiştir.

B. Yerindelik hakkında

Hükümet, başvuranın iddialarının yerindeliğine itiraz etmektedir. Hükümet, 12 ve 25 Haziran 1996 tarihlerindeki sağlık raporlarının ilgilinin vücudunda darp ya da yara izi bulunmadığını gösterdiklerini belirtmektedir. 25 Haziran 1996 tarihindeki ifadesinde, başvuran, işkence gördüğünü ileri sürmüş ama kendisine sorulan bir soruya cevaben, işkence izlerinin gözaltı sırasında kaybolmuş olması gerektiğini belirterek, 25 Haziran 1996 tarihli sağlık raporu hakkında yapacak yorumu olmadığını söylemiştir. Başvuran, hâkim önünde 26 Haziran 1996 tarihinde verdiği ifadede, baskı altında itirafta bulunduğunu belirtmiştir. Sağlık raporlarının hiçbirisi başvuranın işkence iddialarını destekleyecek nitelikte değildir.

AİHM, bir kişi gözaltı sırasında, tamamıyla polis memurlarının kontrolünde bulunduğu sırada yaralandığı zaman, bu dönemde meydana gelen bütün yaralar güçlü maddi karineler oluşturduğunu hatırlatmaktadır {Salman-Türkiye, 21986/93 no Tu karar). O halde, bu yaraların menşei hakkında makul bir açıklama yapmak ve mağdurun iddiaları hakkında -özellikle de bunlar sağlık raporlarıyla destekleniyorsa- şüphe uyandıracak olayları ortaya koyan kanıtları oluşturmak Hükümetin görevidir (bkz, diğerleri arasında, Selmouni, Berktaş-Türkiye, 22493/93 no'lu, 1 Mart 2001 tarihli karar, Altay-Türkiye, 22279/93 no Tu, 22 Mayıs 2001 tarihli karar ve Hulki Güneş-Türkiye, 28490/95 no'lu karar).

AİHM, 27 Haziran 1996 tarihinde düzenlenen sağlık raporunun başvuranın, sol kolunda ve göğsünün sağ tarafında eski bir ekimoz bulunduğunu belirttiğini tespit etmektedir. Bu izlerin başvuranın yakalanmasından önceki bir döneme ait olamayacağının tespit edilmesi gerekir. Daha soma, Hükümet, on altı gün boyunca gözaltında tutulan başvuranın vücudunda teşhis edilen lezyonların nedeni hakkında açıklama yapmamıştır.

AİHM, Cumhuriyet Savcılığının, Türk Ceza Kanunu'nun 243. maddesi uyarınca başvuranın gözaltına alınmasından sorumlu olan polis memurları aleyhinde işkence suçundan ceza davası açtığını tespit etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, polis memurlarını "ikna edici ve belirleyici" delil yetersizliğinden beraat ettirmiştir. Kendi denetimleri altında bulunan kişiler hakkında resmi makamların hesap verme zorunluluğu olduğunu hatırlatarak, AİHM, polis memurlarının cezadan beraat ettirilmesinin Savunmacı Devleti AİHS'e karşı olan

sorumluluğundan kurtarmadığının altını çizmektedir (bkz. Berktaş). Aslında, Ağır Ceza Mahkemesi, 27 Haziran 1996 tarihli sağlık raporunda belirtilen lezyonlara ilişkin olarak sonuç çıkarmamıştır. Kararında, Ağır Ceza Mahkemesi, diğer polis memurlarının başvuranın gözaltı sırasındaki sorgusuna katıldıklarını belirtmiştir. Örneğin diğer polis memurlarının kimliğini tespit etmek gibi ek bilgi temin edilmesine hükmetmek Ağır Ceza Mahkemesi'nin görev alanına girmektedir. Polis memurları aleyhinde açılan ceza davası sağlık raporunda belirtilen izlerin menşeinin ortaya konulmasına izin vermemiştir (bkz, mutatis mutandis, Gültekin ve diğerleri-Türkiye, 52941/99 no Tu, 31 Mayıs 2005 tarihli karar).

Değerlendirilmesine sunulan tüm verileri ve Hükümet tarafından makul bir açıklama yapılmamasını göz önüne alarak, AİHM, davada Mehmet Faysal Söylemez adlı başvuranın vücudunda tespit edilen izlerin insanlık dışı bir muameleden kaynaklandığı kanaatindedir.

Bunun için, AİHS'nin 3. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, AİHS'in 13. maddesinin öngördüğü etkin bir hukuk yoluna başvurma haklarının ihlal edildiğini iddia etmektedirler.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

1. Mehmet Sena ve Mustafa Söylemez

AİHM, AİHS'nin 13. maddesinin, iç hukukta AİHS'in öngördüğü hak ve özgürlükleri öne sürmeye fırsat verecek başvuru yolunun bulunmasını garanti altına aldığını hatırlatmaktadır. Bununla birlikte, bu düzenleme sadece AİHS çerçevesinde savunulabilir şikâyetlere uygulanmaktadır.

AİHM, elde edilen kanıtların esası hakkında, başvuranlarca ileri sürülen şikâyetlerin hiçbir şiddet görüntüsü vermedikleri sonucuna ulaştığını hatırlatmaktadır. Bundan dolayı, AİHS'in 13. maddesinin hedefleri doğrultusunda bu şikâyetler savunulabilir değildir (tersi için, bkz, diğerleri arasında, Boyle ve Rice, Kaya-Türkiye, 19 Şubat 1998 tarihli karar ve

Yaş-Türkiye, 2 Eylül 1998 tarihli karar). Bu durumdan bu şikâyetlerin belirgin olarak kötü temellendirilmiş olduğu ve AİHS'in 35 §§ 3 ve 4 maddesi uyarınca reddedilmeleri gerektiği sonucu çıkmaktadır.

2. Mehmet Faysal Söylemez

AİHM, tarafların argümanlarının bütünü ışığında, bu şikâyetin, davanın incelenmesinin bu aşamasında çözülemeyecek esasa ve hukuka ilişkin ciddi sorular ortaya koyduğu ama bunların derinlemesine bir inceleme gerektirdiği kanaatindedir. Bu durumdan, bu şikâyetin, AİHS'in 35 § 3 maddesi uyarınca belirgin olarak kötü temellendirilmiş olduğunun söylenemeyeceği sonucu çıkmaktadır. Başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi tespit edilmemiştir.

B. Yerindelik hakkında

AİHM, AİHS'nin 3. maddesi uyarınca Mehmet Faysal Söylemez adlı başvuranın gözaltı sırasında maruz kaldığı muamelelerden Savunmacı Devletin sorumlu olduğuna hükmetmiştir. Bu yüzden, ilgilinin bu bağlamda ileri sürdüğü şikâyetler AİHS'hi 13. maddesinin amaçları doğrultusunda "savunulabilir" durumdadır (Böyle ve Rice- İngiltere, 27 Nisan 1988 tarihli karar, Büyükdağ-Türkiye, 28340/95 no'lu, 21 Aralık 2000 tarihli karar).

Davada, kendisine sunulan sağlıkla ilgili kanıtların bütünü göz önüne alınca, AİHM, Türk Ceza Kanunu'nun 243. maddesi uyarınca başvuranın gözaltına alınmasından sorumlu olan polis memurları aleyhinde işkence suçundan ceza davası açıldığını tespit etmektedir. Ağır Ceza Mahkemesi önünde suçlanan polis memurları aleyhinde açılan ceza davası, başvuranın vücudundaki mevcut lezyonların menşei hakkında açıklama getirmeden polis memurlarının beraat ettirilmesiyle sonuçlanmıştır. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranın vücudundaki yaraların sorumlusu olan polis memurlarının de kimliğini tespit etmemiştir.

Bu tespitlerin ışığında, davada, başvuranın AİHS'nin 3. maddesine ilişkin iddiaları hakkında yürütülen soruşturma, AİHS'in 13. maddesi bağlamında derinleştirilmiş ve somut olarak nitelendirilemeyecek durumdadır.

Bunun için, AİHS'nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

A. Kabuledilebilirlik hakkında

AIHM, bu şikâyetin, AIHS'nin 35 § 3 maddesi bağlamında belirgin olarak kötü temellendirilmiş olmadığını tespit etmektedir. Öte yandan, AIHM, bu şikâyetin hiçbir kabul edilemezlik engeline takılmadığına hükmetmiştir. Dolayısıyla, bu şikâyetin kabul edilebilir olduğunu beyan etmek uygundur.

B. Yerindelik hakkında

1. AIHS'nin 6 §§ 1 ve 3 maddesine ilişkin şikâyet

a) Mehmet Faysal Söylemez

Başvuran, gözaltı sırasında işkence altında alınan ifadelerle dayanılarak mahkûm edildiğini iddia etmektedir. Başvuran, gözaltı sırasında avukat yardımından yararlanmadığını ileri sürmektedir. Başvuran, aleyhte tanıkların sorgulanmasını sağlayamadığını ve uzmanlık raporlarının dikkate alınmadığını vurgulamaktadır. Başvuran, AIHS'nin 6 §§ 1 ve 3 maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümete göre, başvurayı mahkûm etmek için ulusal mahkemeler, tutanaklar, balistik raporlar ve diğer sanıkların ifadesi, tanıkların ifadesi ve haciz tutanakları gibi dosyada bulunan diğer kanıtlara dayanmışlardır. Hükümet, bu mahkemelerin gözaltı sırasında baskı altında alınan ifadeleri aleyhte kanıt olarak dikkate aldıkları iddiasını reddetmektedir. Cumhuriyet Savcılığı, bu şekil bir iddiadan bir kez haberdar olduktan sonra bu iddianın yerindeliğini belirlemek için cezai soruşturma açmıştır.

AIHM, AIHS'nin 19. maddesi uyarınca, Sözleşmeciler Devletlerin AIHS'ten kaynaklanan yükümlülüklerine uymasını sağlamak görevi olduğunu hatırlatmaktadır. AIHS'in garanti altına aldığı hak ve özgürlükleri tehdit edebilecek durumda olmadıkları sürece, ulusal bir mahkemece yapıldığı iddia edilen esasa ve hukuka ilişkin hataları tespit etmek AIHM'in görevi değildir. Eğer AIHS'in 6. maddesi adil yargılanma hakkını garanti altına alıyorsa, bu madde mevcut haliyle delillerin kabuledilebilirliğini düzenlememektedir. O halde bu husus ilk etapta iç hukukun görev alanına girmektedir (Schenk-İsviçre davası, 12 Temmuz 1988 tarihli karar ve örnek olarak farklı bir koşulda gerçekleşen, Teixeira de Castro-Portekiz davası, 9 Haziran 1998 tarihli karar). Bazı kanıt belgelerinin, örneğin yasa dışı yollardan elde edilmiş verilerin kabul edilebilirliği hakkında

ve de başvuranın suçluluğu hakkında görüş bildirmek AİHM'in görevi değildir. Davanın ve kanıt belgelerinin elde ediliş şeklinin, bütün olarak adil olup olmadığını incelemek gerekir. Bu da sözkonusu "yasa dışılığı" incelenmesini ve AİHS tarafından korunan başka bir hakkın ihlal edilmesinin sözkonusu olduğu durumlarda bu ihlalin niteliğinin incelenmesini içermektedir (Khan-İngiltere, 35394/97 no Tu karar). Bir sanık aleyhindeki tek kanıt, ilgilinin bağımsız bir hukuki görüşten yararlanamadığı koşullarda elde edildiği zaman ve sanık daha sonra bu kanıtın değerini inkâr ettiği zaman, AİHS'nin 6 § 1 maddesinde bulunan davanın hakkaniyeti garantisi, kanıtın geçerli olup olmadığının ve davada bu kanıtın dikkate alınıp alınmayacağına incelenmesine olanak tanıyacak bir davanın gerçekleştirilmesini şart koşmaktadır (G.-İngiltere, 9370/81 no'lu, Komisyonun 13 Ekim 1983 tarihli kararı).

Davada, AİHM, kendi içtihadının klasik manası uyarınca, adı geçen Schenk davasındaki sonuçtan çıkarıldığı şekliyle "yasadışı" yoldan toplanmış bir kanıt olmadığını tespit etmektedir. Zaten AİHM, Hükümetin bu yöndeki iddialarını paylaşmamaktadır. Aslında, mevcut davada, yukarıda tespit edildiği gibi bir kısmı AİHS'nin 3. maddesine zıt koşullarda elde edilmiş aleyhte kanıtlar sözkonusudur. AİHS'in sisteminde, AİHS'in 3. maddesinde ifade edilen işkenceye veya insanlık dışı veya alçaltıcı muamele ve cezalara maruz bırakılmama hakkının demokratik toplumların temel değerlerinden birini oluşturduğu uzun zamandan beri kabul edilmektedir. Bu, hiçbir durumda kaldırılamayacak mutlak bir haktır (bkz Al-Adsani-İngiltere, 35763/97 no Tu karar). Yine, AİHS'in 3. maddesinin ihlal edildiğine ilişkin elde edilen her ifadeye, bu şekil bir kanıtın varlığını ispat etmek veya ortaya koymak için sözkonusu maddeyi ihlal edecek şekilde muamelede bulunmakla suçlanan kişiye karşı değilse, başvurana karşı bir kanıt belgesi olarak atıfta bulunulmaması gerekir. AİHS'in 3. maddesi göz ardı edilerek yapılan bir beyan özünde güvenilirlikten yoksundur. Üstelik AİHS'nin 3.maddesinin ihlal edildiğine ilişkin bir kanıtın kullanılması çoğunlukla kötü muamelelerin ilk başta kullanılmalarının nedenini teşkil etmektedir. Bir kişinin suçluluğunun tespit edilmesi için bu şekil bir kanıtın dikkate alınması AİHS'in 6. maddesinde öngördüğü garantilerle uyusmamaktadır (bkz, aynı paralelde, Jalloh-Almanya, 54810/00 no'lu, 11 Temmuz 2006 tarihli karar).

Bu bağlamda, AİHM, başvuranın gözaltı süresince içinde bulunduğu koşulların AİHS'nin 3. maddesini ihlal ettiği sonucuna vardığını hatırlatmaktadır. AİHM'in Jalloh-Almanya kararında belirttiği gibi "bir ceza davası kapsamında AİHS'nin 3. maddesi göz ardı edilerek toplanan kanıtların toplanması bu davanın hakkaniyetine ilişkin ciddi sorular ortaya çıkarmaktadır". Bu bağlamda, Türk Hukuku'nun soruşturmalarda elde edilen ama hakim önünde inkar edilen

itiraflara savunma açısından hiçbir belirleyici sonuç atfemediğini göz önünde bulundurmak gerekir (Dikme-Türkiye, 20869/92 no'lu karar). Ceza Hukuku'nda delillerin kabuledilebilirliğini "in abstracto" ilkesi bakımından incelemek kendi görev alanına girmese de, AİHM, davada Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi'nin davanın esasına ilişkin incelemesine başlamadan önce bu konuya ilişkin karar açıklamamış olmasının üzücü olduğu kanaatindedir (Hulki Güneş). Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi başvuranın mahkûmiyetine karar verdiği halde, kötü muamele etme suçlamasıyla polis memurları aleyhine açılan ceza davası İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinde askıya alınmıştır. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranın Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi tarafından mahkûm edilmesinden bir ay önce 26 Ocak 1998 tarihinde polis memurlarını beraat ettirmiştir. Böyle bir boşluğun ulusal mahkemeleri aleyhte delil elde etmek için kullanılan yasak yöntemleri cezalandırmaya sevk etmediği açıktır. Üstelik başvuranın itiraflarını imzaladığı sırada yanında avukat bulunmadığına ve polis tarafından üçüncü bir kişiyle irtibat kurmaksızın sorgulandığına itiraz edilmemektedir (bkz. aynı paralelde, Örs ve diğerleri-Türkiye, 46213/99 no'lu, 20 Haziran 2006 tarihli karar).

AİHM, Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi önünde görülen dava sırasında, başvuranın gözüaltı sırasında baskı altında zorla alınan ifadesinin, başvuranın mahkûm edilmesine temel teşkil edecek verilerden biri olduğunu tespit etmektedir. Ağır Ceza Mahkemesi, bu kanıtın kabul edilebilirliğini incelememiştir. Sonuç olarak, başvuranın ifadesi dosyadan çıkarılıp çıkarılmaması gerektiğinin saptanması hususunda incelenmemiştir. Olayların doğruluğunu ve kötü muamele iddiasıyla suçlanan kişilerin kimliğini belirlemek için hiçbir ek talimat da verilmemiştir (a contrario, Ferrantelli ve Santangelo-İtalya, 7 Ağustos 1996 tarihli karar, karşılaştırınız. Örs).

Böylece, AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3 maddeleri ihlal edilmiştir.

b) Mehmet Sena Söylemez ve Mustafa Söylemez

Başvuranlar, avukat yardımından yararlanmadıklarını ve işkence altında elde edilen kanıtlara dayanarak mahkûm edildikleri için davalarının Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi önünde adil bir şekilde görülmediğini iddia etmektedirler. Başvuranlar, aleyhte tanıkların sorgulanmasını sağlayamamışlardır. Silahların balistik incelemelerinin ve ifadelerin altına atılan imzaların incelenmesinin sonucu Ağır Ceza Mahkemesi tarafından değerlendirilmemiştir. İddianame, başvuranlara karşı ileri sürülen olayların taammüden adam öldürme olarak Ağır Ceza Mahkemesi ise kasıtlı adam öldürme olarak nitelemiştir. Başvuranlar, son olarak, Ağır Ceza Mahkemesi

önünde, temsilcilerinin savunmalarını tamamlayamadıklarını iddia etmektedirler. Başvuran, AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3 maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet, başvuruların iddialarına itiraz etmektedir. Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan ve Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan iddianame eski Türk Ceza Kanunu'nun 450 §§ 4, 5, 10 maddesine dayandırılmıştır ve taammüden adam öldürmeyi kapsamaktadır. AİHM, kararında, eski Türk Ceza Kanunu'nun 448. maddesi uyarınca başvuruları, adam öldürme suçundan -başvuranın lehinde nitelendirme- mahkûm etmiştir. Şartlı salıverilmeye, 23 Nisan 1999 tarihinden önce işlenen suçlar için davaların ve cezaların ertelenmesine ilişkin 4616 sayılı Yasa uyarınca başvuruların hapis cezası ertelenmiştir.

AİHM, AİHS'nin 6. maddesinin cezai olarak asıl amacının "yargılamanın yerindeliği" hakkında karar verilmesi için yetkili bir "mahkeme" önünde adil bir yargılanmanın sağlanması olduğunu hatırlatmaktadır, ama buradan sözkonusu maddenin karar davasından önceki evrelerle ilgilenmediği sonucu çıkmamaktadır. AİHS'nin 6. maddesinin gerektirdikleri de, ve özellikle 3. paragrafı, eğer ilk başta onlara uyulmaması davanın adil olma niteliğini ciddi manada tehlikeye atma riski doğuruyorsa, esasa bakan hâkimin görevlendirilmesinden önce bir rol üstlenebilirler (bkz, örneğin, Imbrioscia-İsviçre, 24 Kasım 1993 tarihli karar).

AİHS'nin 6. maddesinin 3 c) paragrafında bildirilen hak, paragraf l'de bulunan cezai anlamda adil yargılanma nosyonunun unsurlarından birini oluşturmaktadır. AİHM, soruşturma sırasında, AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3 c) maddesinin uygulanma koşullarının davanın özellikleri ve koşullarına göre değiştiğinin altını çizmektedir. AİHS'nin 6. maddesiyle hedeflenen sonuca -adil yargılanma hakkı- ulaşıldığından emin olmak için, her durumda, davanın bütünü göz önüne alındığında, kısıtlamanın, sanığı adil yargılanma hakkından mahrum bırakıp bırakmadığının tespit edilmesi gerekir (bkz. mutatis mutandis, John Murray-İngiltere, 8 Şubat 1996 tarihli karar ve Magee-İngiltere, 28135/95 no Tu karar).

AİHM, hatırlatmış olduğu ilkeleri göz önüne alarak, ulusal mahkemeler önünde görülen davanın bütünü, başvuruların savunma haklarının kısıtlanmasının AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3 maddesinin öngördüğü davanın hakkaniyeti ilkesini ihlal edip etmediğini tespit etmek için inceleyecektir.

i. Savunmanın hazırlanması ve tanıkların sorgulanması hakkında

Davada, AİHM, ilk önce, değerlendirilmesine sunulan kanıtların ışığında, başvuranların gözaltı sırasında polis memurları tarafından kötü muameleye maruz bırakıldıklarının kesinleşmiş olmadığını vurgulamaktadır. AİHM, daha sonra, avukatları tarafından temsil edilen başvuranların Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi ve Yargıtay önünde gözaltı sırasında alınan ifadelerini ve toplanan kanıtları inkar ettiklerini tespit etmektedir. Böylece, AİHM, başvuranların ön soruşturma, çeşitli uzmanlık raporları, tanıkların ifadeleri aracılığıyla elde edilen ifade ve kanıtların yerindeliğini tartışacak fırsatları olduğunu tespit etmektedir (bkz. Sarıkaya-Türkiye, 36115/97 no Tu, 22 Nisan 2004 tarihli karar, ve Mamaç ve diğerler i-Türkiye, 29486/95, '29487/95 no'lu kararlar ve 29853/96 no'lu, 20 Nisan 2004 tarihli karar). Başvuranların, savunmalarını hazırlamaya yardım eden bir hukuk adamı tarafından temsil edilme fırsatları olmuştur. Öte yandan, başvuranlar savunma dilekçelerini Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunmuşlar ve Cumhuriyet Savcılığı'nın taleplerine cevap verecek fırsatları olmuştur. Bu bağlamda, AİHM, başvuranların savunmalarını nasıl bitiremediklerini anlatmadıklarını ve bu yöndeki argümantasyonlarını hiçbir şekilde desteklemediklerini tespit etmektedir. AİHM, başvuranın gözaltının ilk saatlerinden itibaren bir avukata danışamamasına rağmen AİHS'nin 6. maddesinin öngördüğü hakkaniyet ilkesinin özünde ihlal edilmediği sonucuna varmaktadır. Bununla birlikte, AİHM, başvuranların savunma haklarının, AİHS'nin 6. maddesinin sanığa tanıdığı haklarla bağdaşmayacak şekilde tamiri mümkün olmayan bir ihlale maruz kalmadıkları sonucuna varmaktadır.

Bu şartlar altında, davanın genel olarak incelenmesi AİHM'i başvuranların adil bir yargılamadan mahrum kalmadıklarına ve AİHS'in 6. maddesi 3 b) ve d) paragrafının 1. paragrafı ile bağlantılı olarak ihlal edilmediğine karar vermeye sevk etmektedir.

ii. Suçlamaların nitelendirilmesi hakkında

AİHM, davanın hakkaniyetinin davanın bütününe ele alınması ışığında değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatmaktadır (bkz. Mialhe-Fransa, 26 Eylül 1996 tarihli karar ve Imbrioscia). AİHS'nin 6. maddesinin 3 a) paragrafı takip edilen kişinin suçlanmasının bildirilmesine aşırı özen gösterilmesi gerektiğine işaret etmektedir. İddianame ceza kovuşturmalarında belirleyici bir rol oynamaktadır: tebliğ edilmesinden itibaren, sanık, resmi olarak kendisine yöneltilen suçlamaların hukuki ve olgusal temelinden yazılı olarak haberdar olmuştur (Kamasinski-Avusturya, 19 Aralık 1989 tarihli karar). AİHS'nin 6 § 3 a) maddesi sanığa sadece yargılamanın -suç kanıtlarını teşkil

eden ve yargılamanın dayanağı olan maddi olgular- nedeninden haberdar olmak hakkını tanımakla kalmamakta bunun yanı sıra bu olgulara atfedilen hukuki nitelendirmeden de haberdar olma hakkını ve bunu detaylı olarak yapma hakkını tanımaktadır (Pelissier ve Sassi-Fransa, 25444/94 no Tu karar).

Bu düzenlemenin öneminin özellikle, AİHS'nin 6. maddesinin 1. paragrafının garanti altına aldığı daha genel bir hak olan adil yargılanma hakkının ışığında değerlendirilmesi gerekir (bkz, mutatis mutandis, Deweer-Belçika, 21 Şubat 1980 tarihli karar, Artico-İtalya, 13 Mayıs 1980 tarihli karar, Goddi-İtalya, 9 Nisan 1984 tarihli karar ve Colozza-İtalya, 12 Şubat 1985 tarihli karar). AİHM, cezai olarak sanığın kendisiyle ilgili kanıtların -ve bu durumda mahkemenin sanığa karşı ileri sürebileceği hukuki nitelemenin- sanığa tam ve eksiksiz olarak tebliğ edilmesinin davanın hakkaniyetinin asli bir şartı olduğu kanaatindedir (Pelissier ve Sassi).

Son-olarak, AİHS'nin 6 § 3 b) maddesine ilişkin şikâyet gelince, AİHM, AİHS'nin 6 § 3 maddesinin a) ve b) bentleri arasında bir bağ bulunduğu ve yargılamanın niteliği ve nedeni hakkında bilgi sahibi olma hakkının sanığın savunma hakkının ışığında ele alınması gerektiği kanaatindedir (ibidem, § 54).

Davada, AİHM, Cumhuriyet Savcılığı tarafından 7 Ekim 1996 tarihinde sunulan iddianamenin özellikle eski Türk Ceza Kanunu'nun 450 §§4, 5, ve 10 maddesine dayandığını tespit etmektedir. Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi, Mustafa ve Sena adlı başvuranlara isnat edilen cinayet suçu için iddianame, Türk Ceza Kanunu'nun 450 §§ 4, 5, 10 maddesine dayanılarak hazırlanmış olsa bile dava konusu olaylarda taammüd, 450 § 5 maddeye uyan hiçbir ortak sebep ne de kan davası için öldürme olduğunu hatırlattıktan sonra; ilgili iki kişinin cinayetinin kasıtlı adam öldürme olduğuna hükmetmiştir. Bu yüzden, Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi, Mustafa ve Sena adlı başvuranları Türk Ceza Kanunu'nun 448. maddesine dayanarak mahkûm etmiştir. Öte yandan, Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi önünde görülen ceza davası sırasında, Cumhuriyet Savcılığı, iddialarını Türk Ceza Kanunu'nun 448. maddesine dayanarak oluşturmuştur. Başvuranların buna cevap verecek fırsatı olmuştur.

AİHM, şu halde, başvuranların, Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi önünde yeniden tanımlanan suça karşı savunmalarını sunacak fırsatları olduğu kanaatindedir. Bütünüyle ele alınan davanın hakkaniyetinin değerlendirmesine girilerek - ve davanın Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesince gerçekleştirilen incelenmesinin niteliği göz önüne alındığında - AİHM, başvuranların kendileri aleyhinde yürütülen yargılamanın niteliği ve nedeni hakkında detaylı bilgi

sahibi olma ve savunmalarını hazırlamak için gerekli olan zamana ve kolaylıklara sahip olma haklarının ihlal edilmediği kanaatindedir (Dallos-Macaristan, 29082/95 no'lu karar).

Bu durumdan AİHS'nin ö.maddesinin 3 a) pafagrafiyla bağlantılı olarak 1 no Tu paragrafın ihlal edilmediği sonucu çıkmaktadır.

2. AİHS'nin 6 § 2 maddesine ilişkin şikayet

Başvuranlar, Kadıköy ve Ankara Ağır Ceza Mahkemelerinin hâkimlerinin medyanın ve siyasi çevrelerin baskısı altında karar vermiş olduklarından yakınmaktadırlar. Başvuranlar, AİHS'nin 6 § 2 maddesine atıfta bulunmaktadırlar.

Hükümet, ulusal mahkemelerin, medyanın ve siyasi otoritenin baskısına tabi olmadıklarını vurgulamıştır. Zaten, Anayasa'nın 138. maddesi yargı organının bağımsızlığını salık vermektedir.

Hem yazılı basın hem görsel-işitsel medyanın medyatik basın kampanyasına ilişkin olarak ve başvuruların bu konuda iç hukuktaki tüm başvuru yollarını tüketmiş olduğu varsayılınca, AİHM, genelde mahkemelerin boşlukta çalışamayacağını düşünmekte anlaşıldığını hatırlatmaktadır: mahkemelerin tek başlarına cezai alanda bir yargılamaya ilişkin olarak suçluluk veya masumiyet kararı vermeye yetkili olmalarına rağmen, bu durumdan hiçbir şekilde daha önce veya aynı anda mahkemelerin bilgisindeki konuların tartışmaya yer veremeyeceği ki bu tartışma ister özel dergilerde, ister basında ya da kamuoyunun genelinde tartışılmayacağı anlamı çıkmamaktadır (bkz, mutatis mutandis, Sunday Times-İngiltere, 26 Nisan 1979 tarihli karar).

Başvuranların bütün iç hukuk yollarını kullandıkları varsayılsa bile, AİHM, başvuruların davalarının kaynağının Türk toplumunda ve Türk kamuoyunda yoğun bir ihtilafa yol açan olaylar olduğunu gözlemlemektedir. Bu dönemde hüküm süren sosyal ortam ve özellikle, "Susurluk" kazasından sonra açılmasına karar verilen meclis soruşturması göz önüne alınınca, başvuruların davalarının kendilerinin istediği açıklık içinde görülmemesine hazırlıklı olmaları gerekirdi. AİHM'e göre, başvuranlar, kendilerine karşı hâkimlerin görüşünün oluşmasını ve Ağır Ceza Mahkemelerinin kararlarını etkileyecek kadar ya da etkilemesi muhtemel olacak kadar güçlü medyatik bir kampanya oluşturulduğunu ispat etmemişlerdir. Başvuranlar, siyasi partilerin veya siyasi kişilerin ne şekilde söz konusu hâkimlerin görüşünün oluşmasını etkileyecek nitelikte yorumlar ileri sürdüklerini de ispat etmemişlerdir.

Bu nedenle, AİHS'nin 6 § 2 maddesi ihlal edilmemiştir.

IV. AİHS 'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Zarar

Başvuranlar birlikte, maruz kaldıklarını iddia ettikleri maddi ve manevi zararın tazmini için 1 000 000 Euro talep etmektedirler.

Hükümet, başvurular hiçbir doğrulayıcı belge sunmadıkları için bu iddialara itiraz etmektedir. Bu tutar hiçbir ciddi temele dayanmamaktadır ve gerçek dışıdır. İlgililerin talebiyle gerçekleştirildiği iddia edilen ihlal arasında hiçbir nedensellik ilişkisi bulunmamaktadır.

Mehmet Faysal Söylemez adlı başvuranın AİHS'nin 3. maddesi uyarınca maruz kaldığı zarar konusunda, AİHM, Mehmet Faysal Söylemez adlı başvuranın mevcut davada beliren ihlal tespitinin tazmin etmeye yeterli olamayacağı bir manevi zarara maruz kaldığı kanaatindedir. AİHM, hakkaniyetle karar vererek, bunun için başvurana 8 000 Euro ödenmesine hükmetmiştir.

Geri kalanlar için, AİHM, tespit edilen ihlallerle başvuran tarafından iddia edilen maddi zarar arasında nedensellik ilişkisi tespit etmemektedir ve bu talebi reddetmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuranlar, ulusal mahkemeler ve AİHM nezdinde yapılan masraf ve harcamalar için 500 000 Euro talep etmektedir.

Başvuranlar iddialarını doğrulayacak hiçbir belge sunmadıkları için Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM'nin içtihadına göre, başvuran masraf ve harcamalarının geri ödenmesi hakkını ancak bunların gerçekliği, gerekliliği ve miktarlarının makul oranda olduğu kesinleşirse elde edebilir. Davada, elindeki unsurları ve yukarıda belirtilen kriterleri göz önüne alarak, AİHM, ulusal mahkemelere ilişkin masraf ve harcamalar talebini reddetmektedir ama AİHM önünde görülen dava için 3 000 Euro Tuk bir miktarın makul olduğu kanaatindedir ve bu miktarın Mehmet Faysal Söylemez adlı başvurana ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU NEDENLERLE, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Mehmet Sena Söylemez adlı başvuranın AİHS'nin 3 ve 13 maddelerine ilişkin şikâyetinin ve başvuruların bütününe AİHS'nin 6. maddesine ilişkin şikâyetlerinin kabul edilebilir olduğu ve davanın geri kalanının kabul edilemez olduğuna;
2. Mehmet Faysal Söylemez adlı başvuran için AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Mehmet Faysal Söylemez adlı başvuran için AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine;
4. Mehmet Faysal Söylemez adlı başvuran için AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3 c) maddesinin ihlal edildiğine ve bu düzenlemeye ilişkin diğer şikâyetlerin incelenmesine gerek olmadığına;
5. Mehmet Sena Söylemez ve Mustafa Söylemez adlı başvurular için AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3 maddesinin ihlal edilmediğine;
6. Üç başvuran için AİHS'nin 6 § 2 maddesinin ihlal edilmediğine;
7. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından başvurana:
 - i. manevi tazminat için 8 000 Euro (sekiz bin);
 - ii. masraf ve harcamalar için 3 000 Euro (üç bin) ödenmesine;
 - iii. ' söz konusu miktarların, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutulmalarına;

b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;

8. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin reddine;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 21 Eylül 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.